

«La paraula es un do. L'altre és un do»

Francesc

Missatge per a la Quaresma 2017; 18/10/2016

Lectures: Lc 16,19-31

Quaresma crida a la conversió · Créixer en l'amistat amb el Senyor mitjançant el dejuni, la pregària i l'almoïna · Paràbola del pobre Llätzer · L'altre és un do, però Llätzer és invisible per al ric · La corrupció del pecat encega · Amor al diner, vanitat i supèrbia · Litúrgia del Dimecres Sant: «Recorda't que ets pols» · El ric només reconeix Déu i a Llätzer enmig dels sofriments · El més enllà restableix la justícia · El ric no va escoltar la Paraula de Déu, això el va dur viure encegat · Tancar el cor a Déu que parla, ens porta a tancar el cor al germà · Quaresma temps d'encontre amb Crist en la Paraula, els sacraments i en el proïsme.

Benvolguts germans i germanes,

La Quaresma és un nou començament, un camí que ens porta a una destinació segura: la Pasqua de Resurrecció, la victòria de Crist sobre la mort. I en aquest temps rebem sempre una forta crida a la conversió: el cristià està cridat a tornar a Déu «amb tot el vostre cor» (Jl 2,12), a no acontentar-se amb una vida mediocre, sinó a créixer en l'amistat amb el Senyor. Jesús és l'amic fidel que mai no ens abandona, perquè fins i tot quan pequem espera pacientment que tornem a ell, i amb aquesta espera, manifesta la seva voluntat de perdonar (cf. Homilia, 8 gener 2016).

La Quaresma és un temps propici per a intensificar la vida de l'esperit a través dels mitjans sants que l'Església ens ofereix: el dejuni, la pregària i l'almoïna. En la base de tot hi ha la Paraula de Déu, que en aquest temps se'ns convida a escoltar i a meditar amb més freqüència. En concret, voldria centrar-me aquí en la paràbola de l'home ric i el pobre Llätzer (cf. Lc 16,19-31). Deixem-nos guiar per aquest relat tan significatiu, que ens dóna la clau per a entendre com hem de comportar-nos per aconseguir la felicitat veritable i la vida eterna, exhortant-nos a una conversió sincera.

1. L'altre és un do

La paràbola comença presentant els dos personatges principals, però el pobre és el qui trobem descrit amb més detall: ell es troba en una situació desesperada i no té força ni per aixecar-se, està ajagut a la porta del ric i menja les engrunes que cauen de la seva taula, té nafres per tot el cos i els gossos vénen a llepar-les-hi (cf. v. 20-21). El quadre és fosc, i l'home, degradat i humiliat.

L'escena resulta encara més dramàtica si considerem que el pobre es diu Llätzer: un nom ple de promeses, que significa literalment 'Déu ajuda'. Aquest no és un personatge anònim, té trets concrets i es presenta com algú amb una història personal. Mentre que per al ric és com si fos invisible, per a nosaltres és algú conegut i gairebé familiar, té un rostre i, com a tal, és un do, un tresor de valor incalculable, un ésser estimat, recordat per Déu, encara que la seva condició concreta sigui la d'una desferra humana (cf. Homilia, 8 gener 2016).

Llätzer ens ensenya que *l'altre és un do*. La relació justa amb les persones consisteix a reconèixer amb gratitud el seu valor. Fins i tot el pobre a la porta del ric no és una càrrega molesta, sinó una crida a convertir-se i a canviar de vida. La primera invitació que ens fa aquesta paràbola és a obrir la porta del nostre cor a l'altre, perquè cada persona és un do, tant si és un veí nostre com si és un pobre desconegut. La Quaresma és un temps propici per obrir la porta a qualsevol necessitat i reconèixer en ell o en ella el rostre de Crist. Cada un de nosaltres els trobem en el nostre camí. Cada vida que trobem és un do i mereix acolliment, respecte i amor. La Paraula de Déu ens ajuda a obrir els ulls per acollir la vida i estimar-la, sobretot quan és dèbil. Però per a fer això cal prendre's seriosament també allò que l'Evangelí ens revela sobre l'home ric.

2. El pecat ens encega

La paràbola és despietada en mostrar les contradiccions en què es troba el ric (cf. v. 19). Aquest personatge, al contrari que el pobre Llàtzer, no té un nom, se'l qualifica només com *ric*. La seva opulència es manifesta en la roba que porta, d'un luxe exagerat. La porpra, efectivament, era molt valuosa, més que no pas la plata i l'or, i per això estava reservada a les divinitats (cf. Jr 10,9) i als reis (cf. Jt 8,26). La tela era d'un lli especial que contribuïa a donar a l'aspecte un caràcter gairebé sagrat. Per tant, la riquesa d'aquest home és excessiva, també perquè l'exhibia de manera habitual tots els dies: «Celebrava cada dia festes esplèndides» (v. 19). En ell s'entreveu de manera patent la corrupció del pecat, que es realitza en tres moments successius: l'amor al diner, la vanitat i la supèrbia (cf. Homilia, 20 setembre 2013).

L'apòstol Pau diu que «l'amor al diner és l'arrel de tots els mals» (1Tm 6,10). Aquesta és la causa principal de la corrupció i font d'enveges, plets i recels. El diner pot arribar a dominar-nos fins a convertir-se en un ídol tirànic (cf. Exh. Ap. *Evangelii gaudium*, 55). En comptes de ser un instrument al nostre servei per a fer el bé i exercir la solidaritat amb els altres, el diner pot sotmetre'ns, a nosaltres i a tot el món, a una lògica egoista que no deixa lloc a l'amor i impedeix la pau.

La paràbola ens mostra com la cobdícia del ric el fa vanitós. La seva personalitat es desenvolupa en l'aparença, a fer veure als altres allò que ell es pot permetre. Però l'aparença amaga un buit interior. La seva vida està presonera de l'exterioritat, de la dimensió més superficial i efímera de l'existència (cf. *ibid.*, 62).

L'esglaó més baix d'aquesta decadència moral és la supèrbia. L'home ric es vesteix com si fos un rei, simula les maneres d'un déu, oblidant que és simplement un mortal. Per a l'home corromput per l'amor a les riqueses, no hi ha altra cosa que el propi jo, i per això les persones que estan al seu voltant no mereixen la seva atenció. El fruit de l'afecció al diner és una espècie de ceguesa: el ric no veu el pobre famolenc, ple de nafres i prostrat en la seva humiliació.

Quan mirem aquest personatge s'entén per què l'Evangeli condemna amb tanta claredat l'amor i el diner: «Ningú no pot servir dos senyors, perquè si estima l'un, avorrirà l'altre, i si fa cas de l'un, no en farà de l'altre. No podeu servir alhora Déu i el diner» (Mt 6,24).

3. La Paraula és un do

L'Evangeli del ric i el pobre Llàtzer ens ajuda a preparar-nos bé per a la Pasqua que s'acosta. La litúrgia del Dimecres de Cendra ens convida a viure una experiència semblant a la que el ric ha viscut de manera molt dramàtica. El prevere, mentre imposa la cendra al cap, diu les paraules següents: «Recorda't, home, que ets pols, i que a la pols retornaràs.» El ric i el pobre, efectivament, moren, i la part principal de la paràbola es desenvolupa en el més enllà. Els dos personatges descobreixen de sobte que «no dúiem res quan vam arribar al món, i no ens en podem endur res» (1Tm 6,7).

També la nostra mirada es dirigeix al més enllà, on el ric manté un diàleg amb Abraham, al qual anomena «pare» (Lc 16,24.27), demostrant que pertany al poble de Déu. Aquest aspecte fa que la seva vida sigui encara més contradictòria, ja que fins ara no s'havia dit res de la seva relació amb Déu. En efecte, en la seva vida no hi havia lloc per a Déu, i ell era el seu únic déu.

El ric només reconeix Llàtzer enmig dels turments de l'altra vida, i vol que sigui el pobre qui l'alleugi del seu sofriment amb una mica d'aigua. Els gestos que es demanen a Llàtzer són semblants als que el ric hauria hagut de fer i mai no va realitzar. Abraham, però, li explica: «Fill, recorda't que en vida et van tocar béns de tota mena, mentre que Llàtzer només va rebre mals. Ara, doncs, ell troba aquí consol i tu, en canvi, sofriments» (v. 25). En el més enllà es restableix una certa equitat i els mals de la vida s'equilibren amb els «béns».

La paràbola s'allarga, i d'aquesta manera el seu missatge es dirigeix a tots els cristians. En efecte, el ric, els germans del qual encara viuen, demana a Abraham que els envii Llàtzer per advertir-los;

però Abraham li respon: «Ja tenen Moisès i els Profetes: que els escoltin» (v. 29). I, davant l'objecció del ric, afegeix: «Si no escolten Moisès i els Profetes, tampoc no els convencerà cap mort que ressusciti» (v. 31).

D'aquesta manera es descobreix el veritable problema del ric: l'arrel dels seus mals es troba a no parar l'oïda a la Paraula de Déu; això és el que el va portar a no estimar ja Déu i per tant a menysprear el proïsme. La Paraula de Déu és una força viva, capaç de suscitar la conversió del cor dels homes i d'orientar novament a Déu. Tancar el cor al do de Déu que parla té com a efecte tancar el cor al do del germà.

Benvolguts germans i germanes, la Quaresma és el temps propici per a renovar-se en l'encontre amb Crist viu en la seva Paraula, en els sagraments i en el proïsme. El Senyor —que en els quaranta dies que va passar al desert va vèncer els enganys del Temptador— ens mostra el camí que cal seguir. Que l'Esperit Sant ens guïï a realitzar un veritable camí de conversió, per a redescobrir el do de la Paraula de Déu, ser purificats del pecat que ens encega i servir Crist present en els germans necessitats. Animo tots els fidels a manifestar també aquesta renovació espiritual participant en les campanyes de Quaresma que moltes organitzacions de l'Església promouen a diferents parts del món perquè augmenti la cultura de l'encontre en una única família humana. Preguem els uns pels altres per tal que, participant de la victòria de Crist, sapiguem obrir les nostres portes als dèbils i als pobres. Llavors viurem i donarem un testimoniatge ple de l'alegria de la Pasqua.

Francesc

Vaticà, 18 d'octubre de 2016

Festa de sant Lluc evangelista

Font: Vatican.va

Traducció: Arquebisbat de Tarragona